

Om statsbidrag

Rapport

Eskilstuna kommun

KPMG AB

2019-11-11

Antal sidor 5

Eskilstuna kommun
Om statsbidrag

2019-11-11

Innehållsförteckning

1	Inledning/bakgrund	2
1.1	Syfte	2
1.2	Metod	2
2	Om statsbidrag	2
3	Resultat av granskningen	3
3.1	Statsbidrag för mindre barngrupper i förskolan 2018/2019	3
3.2	Likvärdig skola 2018	3
4	Slutsats och rekommendationer	4
4.1	Rekommendationer	5

1 Inledning/bakgrund

Eskilstuna kommuns revisorer har konstaterat att kommunen har tvingats att betala tillbaka statsbidrag till Skolverket. Revisorerna frågar sig varför det blir så när behoven i skolan är stora.

1.1 Syfte

Syftet är att belysa Eskilstuna kommuns återbetalning av statsbidrag

Granskningen avser förskolenämnden och grundskolenämnden.

1.2 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av förutsättningar för statsbidrag
- Intervjuer med förvaltningschef, skolchef förskola och skolchef grundskola.

Rapporten är faktakontrollerad av förvaltningschef, skolchef förskola och skolchef grundskola.

2 Om statsbidrag

Statsbidrag är statligt ekonomiskt stöd. Statsbidrag som vänder sig till skolan är riktade mot specifika insatser. I Skolverkets statsbidragskalender¹ finns 63 statsbidrag att söka. Av dessa kan alla utom sex sökas av kommunala huvudmän. Det kan handla om statsbidrag för:

- elevhälsa
- läslyft i förskola
- läslyft i grundskola
- likvärdig skola
- lovskola
- karriärtjänster
- lärarassistenter

Statsbidragen ska sökas, användas enligt de direktiv som anges för bidraget och redovisas. Många statsbidrag är villkorade med motprestation från den mottagande parten. Villkoren styrs av förordningar.

1

<https://www.skolverket.se/download/18.35e3960816b708a596c8243/1571213576070/Statsbidragskalender%202019-10-16.pdf>, 2019-10-17, kl. 08:30

3 Resultat av granskningen

Vid utbildningsförvaltningen finns det ingen särskild enhet med ansvar för att söka och följa upp statsbidrag. Ansvaret åvilar respektive skolchef. Skolchefen för grundskolan är den person jämte förvaltningens ekonomichef som är mest insatt i statsbidragsfrågor.

3.1 Statsbidrag för mindre barngrupper i förskolan 2018/2019

Det senaste bidraget för att stödja mindre barngrupper i förskolan kunde ansökas om mellan de 1 mars och 11 april 2018. Bidraget betalades ut i augusti 2018 och januari 2019. Eskilstuna kommun ansökte om drygt 41 mnkr och beviljades knappt 30 mnkr. Efter slutredovisningen fick kommunen lämna tillbaka två mnkr, vilket enligt skolchef förskola berodde på att det inte gick att rekrytera personal i den omfattningen att tillräckligt många barngrupper kunde delas. För skolchefen kom inte beslutet om återbetalning som någon överraskning.

3.2 Likvärdig skola 2018

Statsbidrag för likvärdig skola syftade till att ge huvudmannen förutsättningar att stärka likvärdigheten och kunskapsutvecklingen i förskoleklass och grundskola inom och mellan skolenheter. Skolverket beslutar om ram² för varje kommun att ansöka inom. För 2018 omfattande ramen närmare 12,5 mnkr för Eskilstuna kommun. Kommunen ansökte om medel som motsvarande hela ramen. Bidraget kunde användas till kostnader för satsningar mellan den 1 juli och 31 december 2018. I villkoren för statsbidraget framgår att huvudmannen inte får ersätta de egna kostnaderna med statsbidrag. Vid redovisningen ska därför huvudmannen ange den egna kostnadsnivån innan statsbidraget betalades ut. Uppgifterna som huvudmannen lämnar kan komma att granskas av Skolverket och om så sker ska huvudmannen kunna styrka sin egen kostnadsnivå.

Skolverket granskade Eskilstuna kommuns redovisning efter av 2018-års bidrag och myndigheten beslutade att kommunen skulle betala tillbaka 3,5 mnkr av statsbidraget till staten. Huvudmannen informerade kommunens medborgare om beslutet på sin hemsida

Skolchef grundskola redogör i intervju hur huvudmannen resonerade kring beviljade statsbidrag. Redan i november 2018 kunde skolchefen konstatera att den genomsnittliga kostnaden per elev i kommunen sjönk, vilket skulle innebära att kommunen kunde bli återbetalningsskyldig. Medel motsvarande 3 mnkr sattes då in på ett balanskonto. När huvudmannen redovisade sina kostnader framgick att de hade sjunkit. Kommunen hänvisade då till särskilda skäl för att inte behöva bli återbetalningsskyldiga.

---

² Bidragsramen utgår från antal elever och socioekonomiskt index hos varje huvudman

2019-11-11

För det första menade skolchefen att de tolv mnkr som kommunen tvingades betala tillbaka efter 2015/16-års statsbidrag för lärarlönelyftet på grund av formfel³ från kommunens sida borde beaktas. Det gjorde inte Skolverket.

För det andra räknade huvudmannen med att Jensen skulle starta en fristående grundskola i kommunen och att 120 elever skulle påbörja sin utbildning där istället för i kommunens skolor. Skolchefen hade kontakt med dem och uppgav att en start var trolig. När friskolan inte startade blev fler elever kvar i den kommunala skolan, vilket fick till konsekvens att kostnaden per elev sjönk. Inte heller detta argument ansåg Skolverket var särskilda skäl för att inte behöva betala tillbaka bidraget.

Förvaltningschef och skolchef framför i likhet med SKL stark kritik mot systemet med många riktade statsbidrag kopplade till motprestationer. Att krav ställs på huvudmännen för att få statsbidrag eller att staten vill styra medlen till skola är inte så konstigt, menar de, men som systemet fungerar idag försvåras den kommunala styrningen av skolan, både på huvudmannanivå och enhetsnivå. Resurserna i en kommun är begränsade och om staten styr som den gör idag kan det få till konsekvens att andra verksamheter inom kommunen kan tvingas till hårdare besparingar än annars för att kommunen inte ska gå minste om statsbidrag till skolan. De enskilda skolledarna kan inte heller långsiktig planera för sin verksamhet. Statsbidrag utgår från kommunen som helhet och därför är en rektors satsningar med hjälp av statsbidrag beroende av att andra rektorer inte gör neddragningar. Detta kan få till konsekvens att en rektor som måste dra ner på sina kostnader för att få en budget i balans samtidigt kan orsaka att kommunen tvingas betala tillbaka statsbidrag.

4 Slutsats och rekommendationer

Vi kan konstatera att Eskilstuna kommun vid minst tre tillfällen under de senaste åren inte har erhållit statsbidrag enligt plan eller tvingats betala tillbaka statsbidrag. Eskilstuna kommun är en stor bidragsmottagare och förutom det förlorade statsbidraget för lärarlönelyftet 2015/2016 är de belopp som kommunen har blivit återbetalningsskyldiga förhållandevis små.

I intervjuer har framgått att huvudmannen har varit medveten om att den kan bli återbetalningsskyldig och medel har till viss del avsatts för det. Statsbidragets utformning är starkt styrande och inverkar på kommunens möjlighet att fördela resurser till dess olika verksamheter. Varje rektor är ansvarig för budget och verksamhet vid sin skolenhet och för att säkra tillgång till statsbidrag skulle därför huvudmannen behöva styra och kontrollera respektive rektor i hög grad. Vi bedömer inte att det är önskvärt eller i enlighet med skollagen⁴ som anger att rektor "beslutar om sin egen inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov".

Vi bedömer att det är tillfredsställande att nämnderna har kännedom om befintliga statsbidrag och söker desamma samt att nämnderna har kännedom om att delar av ett statsbidrag kan behöva återbetalas.

³ Kommunens redovisning av statsbidrag för lärarlönelyft saknade formell underskrift.

⁴ 2 kap. 10 § SkoL

Eskilstuna kommun
Om statsbidrag

2019-11-11

4.1 Rekommendationer

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi nämnderna att:

- tillse att den har fortsatt kontroll över befintliga statsbidrag och att det finns en ändamålsenlig organisation för ansökan och uppföljning

Datum som ovan

KPMG AB

Joakim Nertyk
Verksamhetsrevisor, specialist

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.